

MASARYKOVA UNIVERZITA

Politická geografie

Vybrané politicko-geografické problémy obyvatelstva

20.10.2008

PedF, katedra geografie 1

MASARYKOVA UNIVERZITA www.muni.cz

Národ a nacionalismus

PedF, katedra geografie 2

MASARYKOVA UNIVERZITA www.muni.cz

Národ

- ▣ Historicky vzniklá stabilní skupina lidí sdílejících jazyk, území, ekonomický život a mentalitu projevující se ve společné kultuře [Stalin (1912)].
- ▣ Pojmenované historické a kulturní společenství s jednotným územím, masovým vzdělávacím systémem a společnými zákony [Anthony D. Smith (1989)].
- ▣ Národ má 5 dimenzí: **psychologickou, kulturní, územní, politickou a historickou.**

PedF, katedra geografie 3

MASARYKOVA UNIVERZITA www.muni.cz

Co je národ?

☒ 2 základní pojetí:

- západní (občanské)
- východní (etnické)

MASARYKOVA UNIVERZITA www.muni.cz

Západní pojetí

☒ společné historické území

☒ společná právně-politická organizace

☒ rovnost příslušníků národa

☒ společná občanská kultura a ideologie

MASARYKOVA UNIVERZITA www.muni.cz

Východní pojetí

☒ společný pokrevní původ

☒ společný jazyk, zvyky a tradice

MASARYKOVA UNIVERZITA www.muni.cz

Objektivní a subjektivní rysy

- ☒ podle některých autorů mají národy:
 - objektivní rysy (území, jazyk, víra, původ)
 - subjektivní rysy (vědomí příslušnosti k národu a loajalita k němu)

MASARYKOVA UNIVERZITA www.muni.cz

Suverenita

- ☒ Je základem **práva národů na sebeurčení**.
- ☒ Dává každému národu, který si dosud nevytvořil vlastní stát, právo samostatně si určit své státoprávní postavení (tj. právo vytvořit vlastní nezávislý stát, nebo se spojit s jinými národy do společného státu).
- ☒ Toto právo obecně nemají národnostní menšiny.
- ☒ V praxi je problematické právo národů na sebeurčení realizovat.

MASARYKOVA UNIVERZITA www.muni.cz

Vztah stát - národ

- ☒ Vztah mezi státem a národem je volný, mohou existovat nezávisle na sobě.
- ☒ Anglické **nation**= stát, národ, **nationality**= státní příslušnost.

Nacionalismus

- ❑ ...je názor, že národ je přirozeným a jediným „správným“ nositelem státní moci.
- ❑ Původně politický princip, který tvrdí, že politická a národní jednotka musí být shodné, je to teorie politického oprávnění, která požaduje, aby etnické hranice nebyly přetáty politickými hranicemi, a především, aby etnické hranice uvnitř daného státu neoddělovaly držitele moci od ostatních, je to zásada stejnorodých kulturních jednotek a povinné kulturní jednoty vládců a ovládaných. [Gellner, 1983]

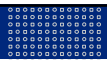

Národnostní menšina v ČR

- ❑ Zákon č. 273/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin a o změně některých zákonů.
- ❑ Společenství občanů České republiky žijících na území současné České republiky, kteří se odlišují od ostatních občanů zpravidla společným etnickým původem, jazykem, kulturou a tradicemi, tvoří početní menšinu obyvatelstva a zároveň projevují vůli být považováni za národnostní menšinu za účelem společného úsilí o zachování a rozvoj vlastní svébytnosti, jazyka a kultury a zároveň za účelem vyjádření a ochrany zájmů jejich společenství, které se historicky utvořilo. (§ 2).

Migrační potenciál ČR

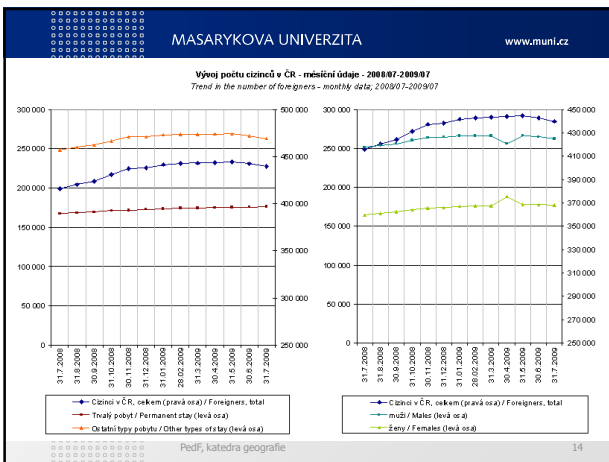

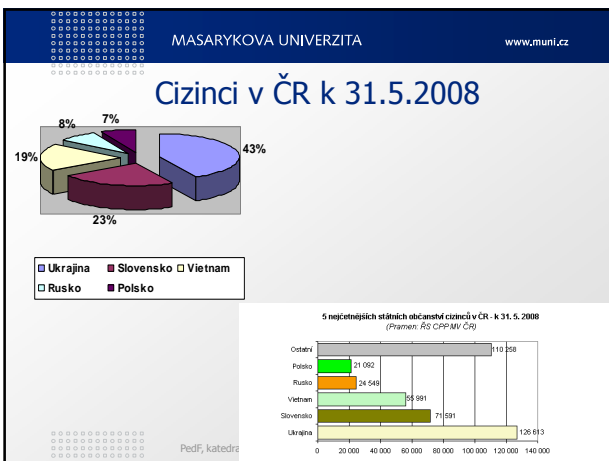
MASARYKOVA UNIVERZITA www.muni.cz

Cizinci v ČR

- ▣ Pobyt cizinců v ČR se řídí zákonem č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců, a zčásti také zákonem č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších úprav.
- ▣ Za cizince se podle zákona považuje osoba, která nemá české státní občanství (resp. ani jedno z jejich státních občanství není české).
- ▣ K 31. 7. 2009 bylo evidováno v ČR **439 762** cizinců, z toho 176 508 cizinců s trvalým pobytem, 263 254 cizinců s některým z typů dlouhodobých pobytů nad 90 dnů.
- ▣ Evidence – Ministerstvo vnitra ČR.

PedF, katedra geografie 13

MASARYKOVA UNIVERZITA www.muni.cz

Zahraniční migrace

- ☒ V roce 2007 se do České republiky ze zahraničí přistěhovalo **102 511** cizinců a naopak, z ČR se do zahraničí vystěhovalo **18 424** cizích státních příslušníků.
- ☒ Migrační saldo = **+ 84 087** osob

PedF, katedra geografie 16

MASARYKOVA UNIVERZITA www.muni.cz

Cizinci: přistěhovali ze zahraničí - podle státního občanství celkem 102 511 osob rok 2007

Státní občanství	Podíl (%)
Ukrajina	39%
Slovensko	14%
Vietnam	12%
Rusko	7%
ostatní	26%
Moldávie	3%

Cizinci: vystěhovali do zahraničí - podle státního občanství celkem 18 424 osob rok 2007

Státní občanství	Podíl (%)
Ukrajina	47%
ostatní	32%
Vietnam	6%
Spojené státy	5%
Rusko	5%
Moldávie	5%

PedF, katedra geografie 17

MASARYKOVA UNIVERZITA www.muni.cz

Azylové řízení ČR

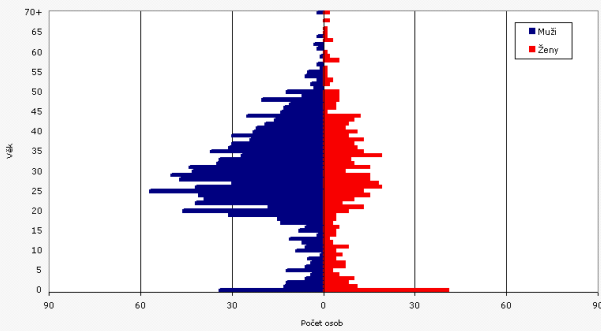
- ☒ Zákon č. 325/1999 Sb. o azylu.
- ☒ Sdělení č. 208/1993 o Úmluvě o právním postavení uprchlíků a Protokolu týkajícím se právního postavení uprchlíků.
- ☒ Azyl vydává Ministerstvo vnitra ČR.
- ☒ Vydává se průkaz povolení k pobytu azylanta se vydává na 5 let. Azyl má trvalý charakter.
- ☒ V roce 2007 v ČR o mezinárodní ochranu požádalo **1 878** osob -> 191 vydán azyl.

PedF, katedra geografie 18

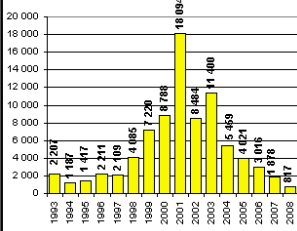
Azylové řízení ČR

- ☒ Institut strpění (vízum nad 90 dnů a povolení k dlouhodobému pobytu, které na sebe navazují).
- ☒ Povolení k dlouhodobému pobytu za účelem ochrany.
- ☒ Dočasná ochrana.
- ☒ Doplnková ochrana.
- ☒ Azyl včetně azylu z humanitárních důvodů.
- ☒ Trvalý pobyt z humanitárních důvodů nebo z důvodů hodných zvláštního zřetele.
- ☒ Humanitární důvody, které činí z cizince rodinného příslušníka občana EU nebo rodinného příslušníka cizince pobývajících dlouhodobě v ČR.

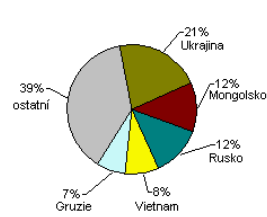
Žadatelé o mezinárodní ochranu - rozdělení podle věku v době zahájení řízení - rok 2008
Age distribution of applicants - 2008

Žadatelé o mezin. ochranu v ČR
1993 - 2007 (31.12.) a 2008 (31.5.)

Nejčastější státní občanství
žadatelů - květen 2008

MASARYKOVA UNIVERZITA www.muni.cz

Azylová zařízení v ČR

- **Přijímací středisko** – pobyt za účelem provedení identifikačních úkonů, sepsání žádosti o azyl, lékařského vyšetření apod.
- **Záchytná zařízení pro cizince**
- **Pobytové středisko** - slouží k ubytování žadatelů o udělení azylu do doby nabytí právní moci rozhodnutí o udělení azylu
- **Integrační azylové středisko** - slouží k přechodnému ubytování cizinců, kterým byl udělen azyl

PedF, katedra geografie 22

MASARYKOVA UNIVERZITA www.muni.cz

Přijímací střediska

- Vyšší Lhoty
- Letiště Praha – Ruzyně

PedF, katedra geografie 23

MASARYKOVA UNIVERZITA www.muni.cz

Záchytná zařízení

- Frýdek - Místek
- Velké Přílepy
- Poštorná
- Bělá pod Bezdězem

PedF, katedra geografie 24

MASARYKOVA UNIVERZITA www.muni.cz

Pobytová střediska

- > Zastávka u Brna
- > Havířov
- > Stráž pod Ralskem
- > Kostelec nad Orlicí

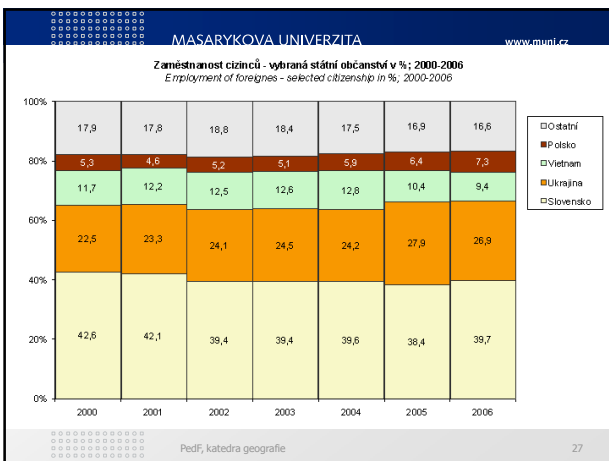
PedF, katedra geografie 25

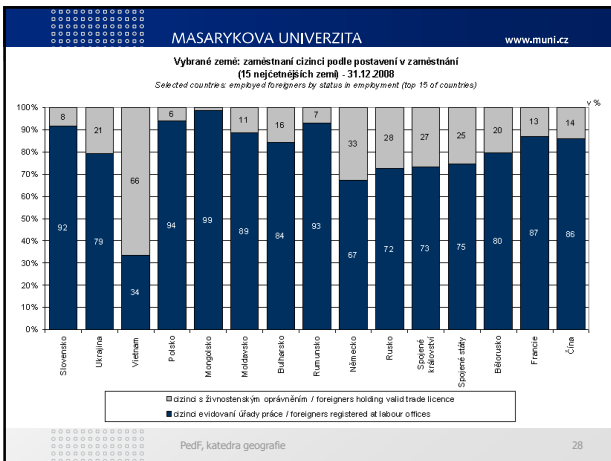
MASARYKOVA UNIVERZITA www.muni.cz

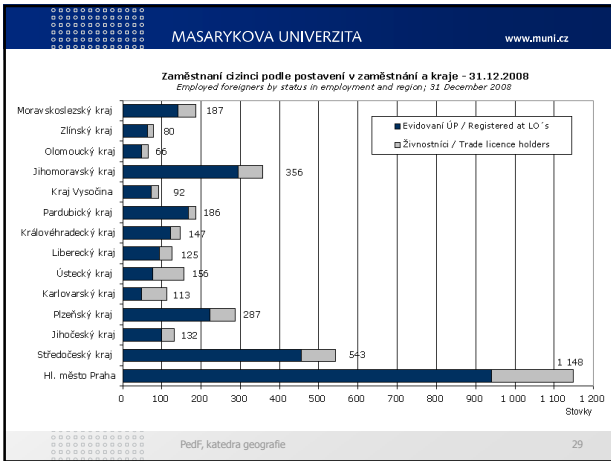
Integrační azylová střediska

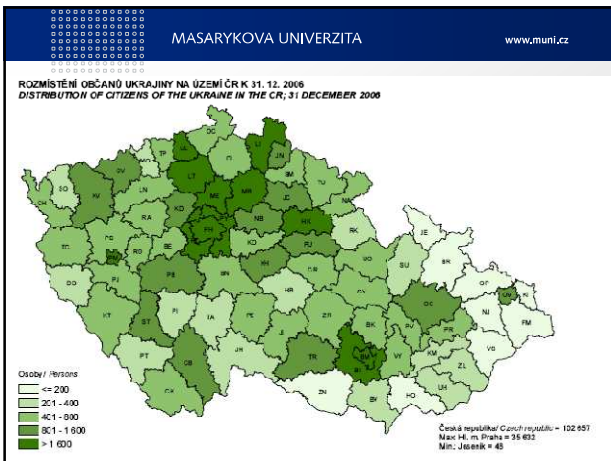
- > Jaromeř
- > Zastávka u Brna
- > Krásná Lípa
- > Havířov
- > Ústí nad Labem - Předlice

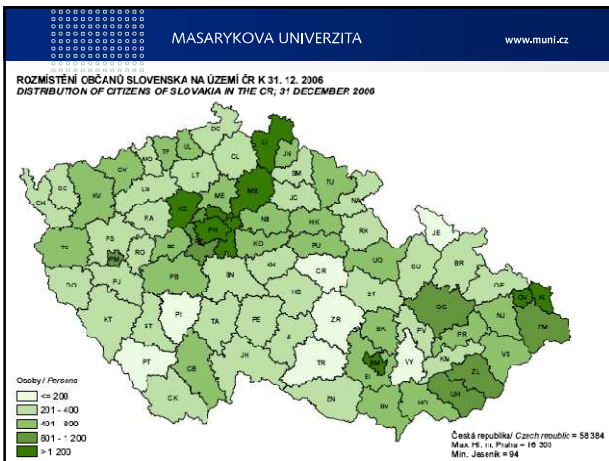
PedF, katedra geografie 26

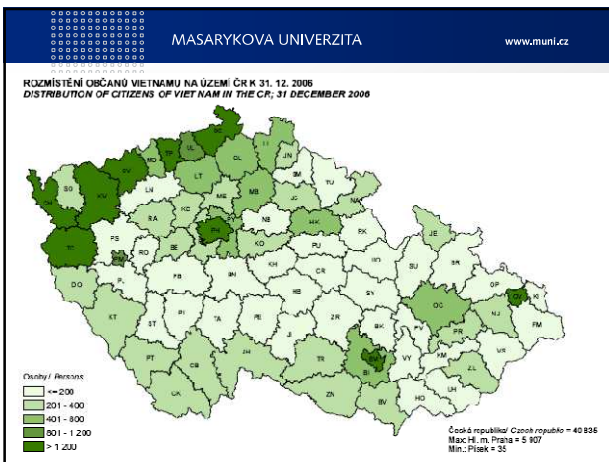

MASARYKOVA UNIVERZITA www.muni.cz

Problémy azylové politiky

- Nízké procento udělených azylů.
- Nedostatečné přihlížení k celkové situaci lidských práv v zemích původu.
- Netransparentnost a nekontrolovatelnost azylové procedury.
- Nehumánní jednání se žadateli.
- Problematika čečenských uprchlíků.

PeďF, katedra geografie 33

MASARYKOVA UNIVERZITA www.muni.cz

Češi v zahraničí

Důvody vystěhování:

- > Náboženské
- > Sociální
- > Politické

PedF, katedra geografie 34

MASARYKOVA UNIVERZITA www.muni.cz

Češi v zahraničí

- ☒ Do r. 1938 odešlo cca 400 tisíc osob do USA
- ☒ Po r. 1968 odešlo cca 250 tisíc osob (západní Evropa, USA, Kanada, méně do Austrálie či na Nový Zéland)
- ☒ V r. 1969 imigrovalo 19 tisíc Čechů a Slováků do Kanady
- ☒ Po r. 1989 otevření hranic – časté migrace na západ
- ☒ Otevření pracovních trhů např. v Irsku, Velké Británii
- ☒ Se vstupem ČR do EU se otevřel i pracovní trh, nicméně mnoho zemí si zachovalo výjimky (Německo, Rakousko apod.)
- ☒ Počet českých občanů v zahraničí není znám

PedF, katedra geografie 35

MASARYKOVA UNIVERZITA www.muni.cz

1. USA 1.637.513+327.522 (Č+ČS)
2. KANADA 79.910+39.760 (Č+ČS)
3. RAKOUSKO 54.627
4. SRN cca 50.000
5. SLOVENSKO 46.801
6. V. BRITÁNIE cca 40.000
7. ARGENTINA cca 30.000
8. AUSTRÁLIE 21.196+6.000 (Č+ČS)
9. FRANCIE cca 20-30.000
10. ŠVÝCARSKO cca 12-15.000

PedF, katedra geografie

11. IRSKO cca 11.000
12. CHORVATSKO 10.500
13. UKRAJINA 5.917
14. ŠVÉDSKO cca 5-7.000
15. BELGIE cca 4.000
16. ITÁLIE cca 4.000
17. JAR cca 4.000
18. IZRAEL cca 3.000
19. NIZOZEMÍ cca 3.000
20. RUSKO cca 3.000